

'Met mooie taal verleid tot smerigheid'

Nadat Ivo van Hove zich onlangs buitengewoon succesvol aan een toneelbewerking van *Een klein leven* waagde, regisseert Michiel van Erp nu *Het hout* van Jeroen Brouwers bij Internationaal Theater Amsterdam. In beide romans staat misbruik centraal en de dilemma's waar je voor komt te staan als je er wat tegen wil doen.

door Esther Kleuver

Hoewel *Het hout* zich in de jaren vijftig ergens in het zuiden van ons land afspeelt, is het evengoed een buitengewoon actueel onderwerp nu er iedere week wel weer een nieuw schandaal lijkt uit te lekken over de misstanden binnen de rooms-katholieke kerk. Aus Greidanus jr. speelt de rol van hoofdpersoon broeder Bonaventura, leraar in een door kloosterlingen geleid jongenspensionaat. Hoewel de man zich zelf niet schuldig maakt aan ontucht of mishandeling, rijst toch de vraag in hoeverre hij medeplichtig is. Hij houdt tenslotte zijn mond over de misstanden. In hoeverre valt hem dat aan te rekenen?

De 43-jarige acteur moest het boek van Brouwers tijdens het lezen wel een paar keer wegleggen. „Het is ontzettend knap geschreven. Zonder dat je het in eerste instantie in de gaten hebt, word je door het literaire niveau en de schoonheid van de taal langzaamaan als het ware verleid in alle smerigheid. Het is allemaal omgeven door mooie rituelen, engelachtige koorzang en prachtige iconen in indrukwekkende gebouwen, maar daaronder gaat een enorme vunzigheid schuil.”

Toch heeft Aus Greidanus jr. wel begrip voor Bonaventura. Hij is volgens hem een typisch voorbeeld van iemand uit de zwijgende massa. „Het is een heel bangelijke man. Hij is de kikker die in het langzaam aan de kook gebrachte water blijft zitten en er zelfs als hij dat door krijgt niet uitspringt. Als iemand van buiten hem niet had aangespoord dan was hij dood gekookt. Toch denk ik dat iedereen dit wel herkent. Dat begint al op de kleuterschool. Zal ik het tegen de juf zeggen dat er gepest wordt? Maar dan is het morgen misschien nog erger en dan word ik zelf misschien ook wel het mikpunt, dus laat ik mijn mond maar houden.”

Het is flink zoeken in het vorm geven van deze rol, ook omdat de acteur qua persoonlijkheid wel overeenkomsten met zichzelf ziet. „Ik ben ook zo iemand die voortdurend wikt en weegt. En hoe dicht er bij mezelf ligt, hoe complexer, maar ook interessanter ik dat vind. Ik wil nooit ook maar de illusie wekken dat ik als mezelf op het toneel sta. Mijn beste vriend vroeg me een tijdje geleden om iets te zeggen op zijn bruiloft en daar heb ik twee weken niet van geslapen. Mensen denken dat zo iets je als acteur makkelijk afaat, maar het tegendeel is waar. Ik word me dan ineens heel bewust van me-

zelf. Wat loop ik raar, wat praat ik raar, ik ga hakkelen en weet niet meer wat ik moet zeggen. Dat is juist het fijne aan toneelspeken. Dan maak je met je publiek de afspraak; dit ben ik niet.”

Greidanus jr. zit twintig jaar in het vak. Afkomstig uit een toneelgeslacht (zijn moeder was de befaamde, meervoudig gelauwerde actrice Sacha Bult-huis en zijn vader Aus Greidanus sr. leidde jarenlang Toneelgroep De Appel) leek een toneelcarrière haast onvermijdelijk, maar zijn keuze voor de Toneelacademie in Maastricht was er in eerste instantie vooral een uit gemak, om zo de militaire dienst te ontlopen. Zijn ouders waarschuwden hem wel dat het alleen een mooi

vak is als je ook leuk werk hebt. „Doordat je als acteur je eigen product bent, kunnen afwijzingen heel hard binnen komen. Dan moet je sterk in je schoenen staan.”

Gelukkig beschikte hij zowel over het benodigde talent als het bijbehorende geluk. Na zijn afstuderen in 1998 maakte hij bij het Nationale Toneel meteen indruk in *Sladek*. Niet lang daarna kwam hij onder de vleugels van Johan Simons terecht waar hij maar liefst tien jaar speelde en sinds 2014 is hij in dienst bij ITA (Toneelgroep Amsterdam).

Aus Greidanus sr. sprak ooit over de authenticiteit van zijn zoon. Hoe je, net als naar zijn moeder, wel naar hem moet kijken op toneel. Hij wuift het compliment weg. „Er zijn acteurs die on-

danks zichzelf een bepaalde magie met zich meedragen. Iemand als Jeroen Willems had dat en mijn moeder misschien

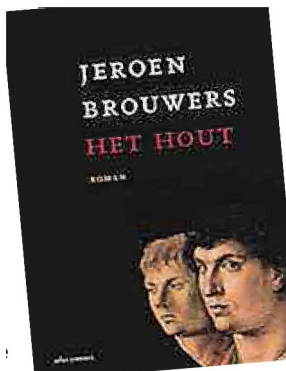
ook wel. Maar daar reken ik mezelf niet toe. Ik ben niet in die mate een natuur-talent, eerder een analytisch acteur. Ik ben me altijd bewust van wat ik aan het doen

ben. Ik heb tien jaar met Johan Simons gewerkt en dat voelde als een examen van tien jaar. Hij heeft mij ge-

leerd om mezelf altijd een opdracht mee te geven. Zodat wat je doet altijd buiten het kader ligt van hoe je zelf dacht een rol ongeveer te spelen. Dat is heel goed voor een acteur als ik. Als je mij m'n gang laat gaan schilder ik met een penseeltje met veel precisie heel realistische dingen, maar het is ook goed om af en toe eens een Pollock te maken.”

'Het hout', van 1 t/m 10 nov. in Amsterdam en daarna vanaf april 2019 weer te zien. Info: ita.nl/hethout

Begrip voor het zwijgen

Gijs Scholten van Aschat speelt broeder overste Benedictus in *Het hout*.

FOTO JAN
VERSWEYVELD

Aus Greidanus jr. zit 20 jaar in het vak: „Als je mij m'n gang laat gaan schilder ik met een penseeltje met veel precisie heel realistische dingen, maar het is ook goed om af en toe eens een Pollock te maken.”

FOTO MATTY VAN WIJNBERGE